

ONS

HEDDA
GABLER

AV HENRIK IBSEN

Tænk det, Hedda!

Hedda Gabler. Kanskje en av Henrik Ibsens mest gåtefulle kvinner. Og et av verdensdramatikken mest berømte selvmord.

Men hvem i all verden er Hedda Gabler? Og hvorfor handler hun som hun gjør? Hvorfor er hun ikke lykkelig? Hva er det med henne som gjør at hun ønsker makt over en menneskeskjebe? Er hun rett og slett bare ond?

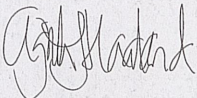
Gjennom åtte ukers prøvetid under ledelse av den dyktige og erfarne instruktøren Anne-Karen Hytten, har Stine Robin og alle skuespillerne forsket i grunnen til at Hedda er som hun er og velger som hun gjør. Og i hvorfor mange rundt henne lar seg styre av hennes innfall og handler som de gjør.

Dette er noe av kjernen i Ibsens forfatterskap: Han stiller store spørsmål og lar det være opp til teatrets fortolkning å finne svarene. Dermed gjør han oss litt klokere og mer nysgjerrige på det komplekse menneskesinnet. I Hedda Gabler viser han hvordan omstendighetene påvirker et menneske.

«Det er i dette stykke ikke egentlig såkaldte problemer jeg har villet behandle. Hovedsagen har for mig været at skildre mennesker, menneskestemninger og menneskeskæbner på grundlag af visse gældende samfundsforholde og anskuelser.»

Takk for at du får oss til å tenke, Henrik!

Velkommen i teatret!

Agnete G. Haaland
teatersjef

Enda en Hedda

Det er 128 år siden urpremieren på «Hedda Gabler». Og fremdeles spilles det. Igjen og igjen. Hvorfor?

Fordi det er et fabelaktig godt stykke, rett og slett – genialt sammenskrudd. Fordi det stadig forteller oss noe nytt om det å være menneske. Fordi det er gåtefullt – vi blir ikke ferdige med det.

Jeg tror gåten handler om kjærlighet. Og om brutaliteten i det som kan skje når kjærlighetsevnen ikke har grobunn – får grobunn. Og der ligger det en ny gåte.

Det er et ensomt univers, hvor alle kan finne noe å kjenne seg igjen i. Og det er det viktigste for meg i teatret – gjenkjennelse.

Anne-Karen Hytten
regissør

Monster og menneske

Ibsens Hedda Gabler

Året er 1890. Henrik Ibsen har omsider fullført sitt seneste drama: «Hedda Gabler». Nå når alt er over kjenner Ibsen på en tomhetsfølelse, men han er samtidig lettet: «De uophørlige samliv med disse digtede mennesker begyndte nemlig at gjøre mig ikke så lidet nervøs» skriver han i et brev.

«Hedda Gabler» skal vise seg å gjøre mange nervøse. Samtidens kritikere blir sjokket over kvinnen de møter og bruker ord som «vampyr», «morbid selvopptatt», «abnormal», «grusom», «gal», «hysterisk» og «demonisk» for å beskrive henne. Hedda er manipulativ og gjør ting som ødelegger – ikke bare for seg selv, men for de hun har rundt seg. Hun bryter radikalt med samtidens konvensjoner og regler, og et spørsmål tvinger seg frem: Er Hedda et monster, eller et troverdig portrett av en kvinne?

«Det er i dette stykke ikke egentlig såkaldte problemer jeg har villet behandle. Hovedsagen har for mig været at skildre mennesker, menneskestemninger og menneskeskæbner på grundlag af visse gældende samfundsforholde og anskuelser», skriver Ibsen om «Hedda Gabler». Dramatikeren, som hadde fulgt litteraturforskeren Georg Brandes' oppfordring om å sette samtidens problemer under debatt i sine drama, skifter fokus. Ibsen vil skildre sinnets irrganger – det han i sine notater omtaler som «underjordiske krefter». Han griper etter det ubegripelige.

Hedda utløser fremdeles reaksjoner. Hennes handlinger forblir et mysterium. Hun er gåten vi ikke kan løse. En kvinnelig Hamlet – kompleks, full av feil og mangler. Men i dette ligger kanskje forklaringen på hvorfor hun fortsetter å fengsle oss.

Henrik Ibsen

Født i Skien i 1828. Skriver sitt første drama «Catilina» mens han går i lære hos en apoteker i Grimstad. Flytter til Christiania (Oslo) i 1850 for å studere, blir året etter engasjert av fiolinisten Ole Bull som somusdikter til sitt nyetablerte teater i Bergen – Det norske Theater (senere Den Nationale Scene). I Bergen møter han Susanne Dae Thoresen, som han gifter seg med. Ibsen bor og arbeider i Christiania fra 1857. I 1864 flytter han og familien til Roma. Han vender ikke tilbake til Norge før 1891, da som verdenskjent dramatiker.

Les mer på: dns.no/skolemateriell

HEDDA GABLER

AV HENRIK IBSEN

Bearbeidelse og regi: Anne-Karen Hytten
Scenograf og kostymedesigner: Milja Salovaara
Komponist: Nils Økland
Lysdesigner: Ola Bråten
Dramaturg: Morten Kjerstad

Medvirkende:
Jørgen Tesman: Kim Jøran Olsen
Fru Hedda Tesman: Stine Robin
Frøken Juliane Tesman: Sissel Ingri Tank-Nielsen
Fru Elvsted: Kamilla Grønli Hartvig
Assessor Brack: Gerald Pettersen
Ejlert Løvborg: Kristoffer Sagmo Aalberg

Inspisient: Kjell Arve Vorland
Lydtekniker: Tor Endre Kalvenes
Maskør: Kati Sjøgren
Rekvisitører: Magnus Holm og Sissel Hamre
Scenetekniske kontakter: Christian Eskildsen og Erlend Wiik Hauge
Sufflør: Linda Oline Notøy

Premiere på Store Scene 23. januar 2019

Varighet: Ca. 2 timer, inkludert pause

PÅ SCENEN

Stine Robin

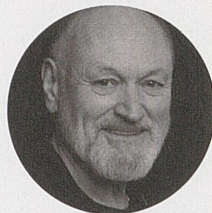
Kim Jøran Olsen

Sissel Ingri Tank-Nielsen

Kamilla Grønli Hartvig

Gerald Pettersen

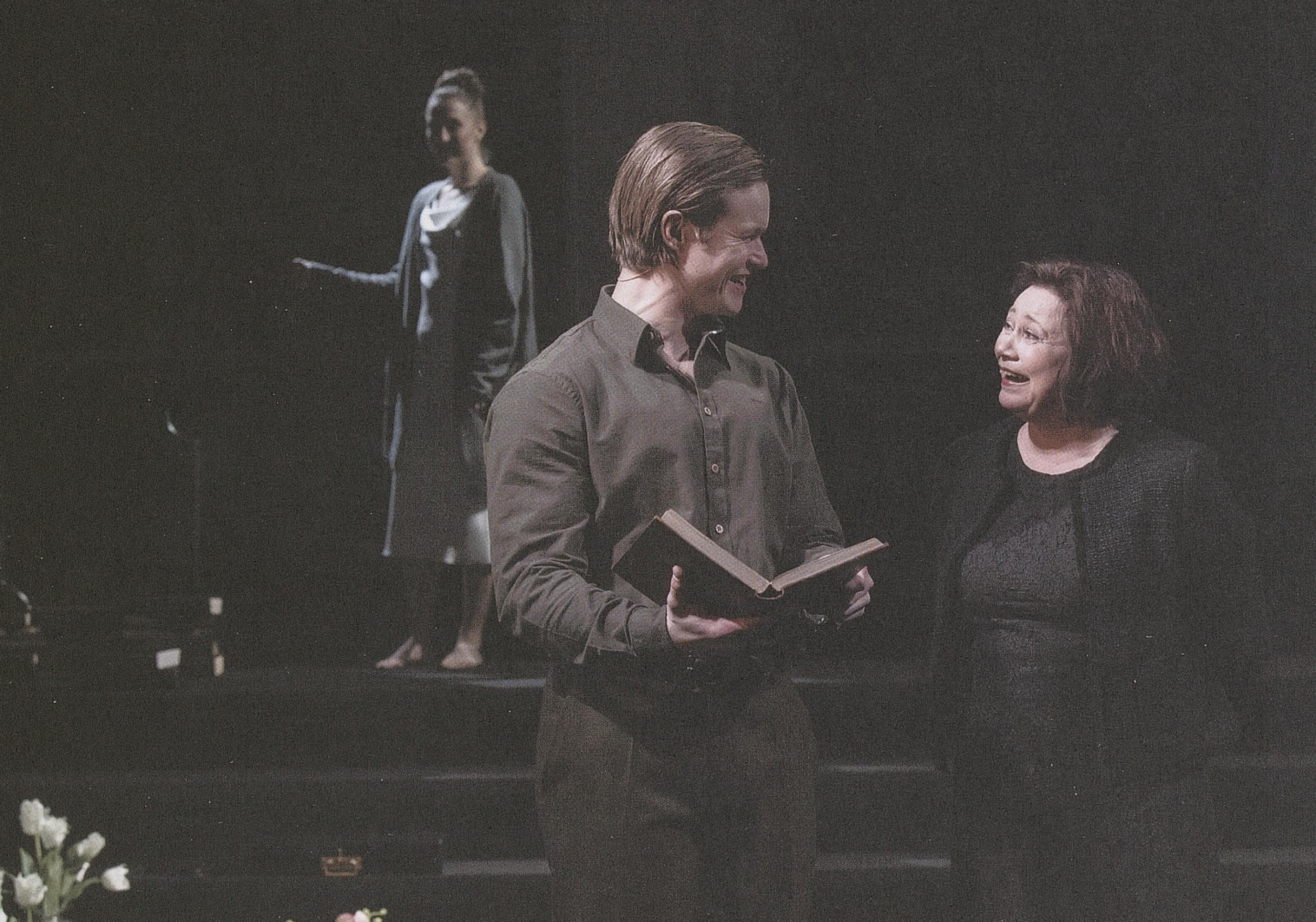
Kristoffer Sagmo Aalberg

Musikken og arrangementer er utviklet i samarbeid med musikerne: Nils Økland, bratsj, hardingfele og fiolin Per Steinar Lie, el-gitar Kjetil Lundø, kontrabass Tobias Tellmann, cello Henrik Økland, piano og trommer

Opptak/miks: Kjetil Ulland (ABC studio) og Tor Endre Kalvenes

Musikk som brukes i forestillingen:
Bach: «Prelude nr. 1 i c-dur»
Benny Goodman:
«Sing, Sing, Sing»
Oscar Peterson & Stephane Grappelli: «If I Had You»

Se dns.no for bakgrunnsstoff og skolemateriell til forestillingen.

BAK SCENEN

Anne-Karen Hytten debuterte som regissør i 1980. Blant hennes produksjoner finner vi blant annet Henrik Ibsens «Et dukkehjem» og «Fruen fra Havet», (begge for Riksteatret), Eugene O'Neills «Måne for livets stebarn» (Nationaltheatret og Rogaland Teater), Willy Russels «Lilli Valentin» (Nationaltheatret, Agder Teater, Den Nationale Scene), Harold Pinters «Bedrag» (Rogaland Teater), Anton Tsjekhovs «Måken» (Den Nationale Scene), Jon Fosses «Vakkert», «Vinter» og «Barnet» (Den Nationale Scene og Nationaltheatret), Steinbecks «Om mus og menn» (Teater Innlandet.) I 2008 fikk Hytten Heddaprisen for sin regi av «Vildanden» på Trøndelag Teater. Den gang som nå samarbeidet hun med scenograf Milja Salovaara, «Hedda Gabler» er deres fjerde Ibsen-produksjon. Hytten er også medlem av Dramatikerforbundet, og har blant annet dramatisert Stig Holmås' bok «Regn», som får urpremiere på DNS høsten 2019.

Milja Salovaara har vært ansvarlig for scenografi og kostymer på en rekke oppsetninger i Finland, Sverige og Norge. I Norge har hun hatt ansvaret for kostymer og scenografi ved blant annet Teatret Vårt, Rogaland Teater, Trøndelag Teater, Det Norske Teater, Nationaltheatret og Riksteatret. På Det Norske Teater høstet hun lovord for scenografien til «Vi har så korte armar» av Olaug Nilssen i 2011, samt Nilssens «Stort og Stygt» i 2013. På DNS kjenner vi henne fra «På'an igjen» i 2005, «Og aldri skal vi skiljast» i 2009, og «Måken» i 2013.

Hun har tidligere gjort Ibsen-forestillingene «Vildanden», «Et Dukkehjem» og «Fruen fra havet», sammen med regissør Anne-Karen Hytten. I 2010 fikk Milja Salovaara Heddaprisen i kategorien beste visuelle design for sin scenografi til «En folkefiende» på Trøndelag teater.

Nils Økland er en av Norges fremste felespillere. Både som utøver og komponist har han bygget broer mellom folkemusikk, kunstmusikk og improvisasjonsmusikk. Økland komponerer det meste av musikken selv, og har utgitt en rekke album. Høsten 2017 kom «Lysning» med Nils Økland band som mottok topp-kritikker i landets aviser og Spellemannsprisen i «Åpen klasse». Økland har også skrevet musikk for orkester, film, ballet og teater, og har tidligere samarbeidet med Anne-Karen Hytten om oppsetningen av Jon Fosses «Barnet» på Nationaltheatret og «Glassmenasjeriet» her på DNS 2017/2018.

Ola Bråten har studert lys og scenografi ved Yale School of Drama. Han har blant annet arbeidet ved Det Norske Teatret og NRK, og har gjort scenografi og lysdesign på en rekke oppsetninger, blant annet «Sønnen» ved Hålogaland Teater, «Den glade enke», «Chicago» og «Jul i Blåfjell» på Oslo Nye Teater og «Brørne Løvehjarte» og «Speleman på Taket» ved Det Norske Teatret. I fjor år hadde Bråten scenografi og lysdesign på «Kristin Lavransdatter» og lysdesign på «Vildanden» her på DNS, og han hadde også lysdesign på «Tung tids tale» på Riksteatret.

AS Den Nationale Scene, 5803 Bergen
Tlf.: 55 54 97 00 | Billetter: 55 60 70 80 | www.dns.no

Ansvarlig utgiver: Agnete G. Haaland
Scene- og portrettfoto: Thor Brødreskift
Design og trykk: Bodoni | Program nr. 2 – 2019